

Úvod do metodologie historického výzkumu

FAVBKa100

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph.D.

11. 12. 2021

Organizace kurzu

- Docházka je povinná
 - Exkurze do Knihovny Národního filmového archivu – čtvrtek 11. 11. Pravděpodobně od 10:00 (bude upřesněno)
- Výuka bude rozdělena do 4 bloků
 - Formální pravidla a citace
 - Zdroje a prameny, elektronické databáze
 - Archivní výzkum (1 lekce nahrazena exkurzí)
 - Práce se zvukovým záznamem
- Každý blok uzavře test anebo samostatný úkol – pro úspěšné absolvování předmětu je zapotřebí splnit všechny zadané úkoly.

Úkol pro uzavření druhého bloku

- Minimálně 5, maximálně však 8 NS o Vašem oblíbeném filmu.
- Je potřeba:
 - dodržet povinný rozsah (pokud není splněný povinný rozsah, práci neuznáváme; nulový bodový zisk)
 - minimálně jednou použít jak citaci, tak parafrázi, tak shrnutí
 - minimálně jednu překladovou citaci
 - minimálně jednou citovat jak z monografie, tak ze sborníku, tak z periodické publikace (uznává se i web)
 - připojit soupis zdrojů, který bude obsahovat jak prameny, tak zdroje, tak audiovizuální díla.
- Celkem 10 bodů za splnění každé položky
- Nehodnotí se – jazyk, gramatické chyby, chyby ve formálních pravidlech (byť jsou ve výstupech vyznačené)
- Do neděle 7. 11. opravené výstupy se zpětnou vazbou; bodový zisk přičtený v poznámkovém bloku

Nejčastější chyby

- ▶ Finální soupis zdrojů – dělit na primární, sekundární a audiovizuální.
 - ▶ Položky nečísujeme, pouze řadíme dle abecedy
 - ▶ Do poznámek pod čarou neuvádějte údaje o filmech – těm náleží až finální soupis zdrojů, oddíl citovaná audiovizuální díla
- ▶ Nepsané pravidlo - základní číslovky >> do 10 rozepisujeme, nad 10 číselný zápis (sedm X 17)
- ▶ Používejte distribuční/festivalové názvy filmů, původní pouze pokud film nebyl pod českým názvem nikdy a nikde uvedený
- ▶ Pozor na uvádění čísla odkazujícího k poznámce pod čarou ZA interpunkcí (výroky, tvrzení, shrnutí, parafráze, citace)
- ▶ “Citace uvádíme či uzavíráme referencí k jejich původci, čímž se stávají jasnou součástí výkladu”
- ▶ Údaj o překladu není potřeba uvádět shrnutí či parafráze, pouze u přímé citace. Uvádíme až v poznámce pod čarou, nikoliv v samotném pojednání

Zapamatujte si!

- Scénář X scenárista (nikoliv ~~scénárista~~)
- Pro formu opakované citace používejte „tamtéž“ a dále případně stránkový údaj.
- Názvy filmů/periodik/alb/seriálů >> VŽDY kurzívou (vč. názvu díla v titulku práce) + dbejte na to, aby vaše práce měla vždycky aspoň nějaký název, v kterém se koncentruje jedna klíčová věc, o níž se Váš text opírá (názvy)
- Nezapomeňte ve finálním soupisu zdrojů uvádět VŠECHNA audiovizuální díla – jak analyzovaná, tak hlavně citovaná
- Jakýkoliv písemný výstup (rešerní zprávu, seminární práci, esej) si vždy podepište

Odborné časopisy - Domáci

Nerecenzované

- Kvalitní, editorsky pečlivě ošetřený obsah, specializované tematické sekce
 - Cinepur
 - Film a doba
 - Filmový přehled (web)

Recenzované

- Každá studie před publikací prochází tzv. recenzním řízením, kdy ji anonymně posuzují ideálně dva odborníci, kteří posoudí, zda text odpovídá požadovaným standardům a otevírá nové perspektivy ve vybrané oblasti
- Iluminace
- Kino-Ikon

Odborné časopisy – zahraniční

- Dalším hlediskem, jak hodnotit kvalitu odborného časopisu, může být citovanost článků vyjádřená tzv. impakt faktorem (tzv. impaktované časopisy).
- Informace o impaktovaných časopisech shromažďují citační databáze Web of Science (WoS) nebo Scopus.
- Prestižní zahraniční oborové časopisy:
 - Screen
 - Cinema Journal
 - Journal of Film and Video
 - NECSUS
 - Historical Journal of Film, Video and Television
 - Camera Obscura
 - Velvet Light Trap

HISTORIOGRAPHY

People who think 'doing history' is reading a few wikipedia pages

PRIMARY DOCUMENTS

CHICAGO MANUAL OF
STYLE

Historický pramen

- Historický pramen = cokoli, z čeho lze získat poznatky o minulosti.
- Tradičně jsou za ně považovány texty a artefakty hmotné kultury, s inovacemi v historické vědě se představy o tom, co může být považováno za pramen, nadále rozšiřují (např. výpovědi pamětníků).
- V dějepisectví se tradičně odlišují prameny od (sekundární) odborné literatury, přičemž nadřazené jsou primární prameny nad sekundární literaturou >> pramen mohl o minulé realitě vypovídat přímo, zatímco sekundární prameny (historické knihy) zprostředkovaně, tj. až s pomocí historikovy kombinační práce.
- X Samotná archiválie, nabírá svůj význam až ve chvíli, kdy ji zasadíme do nějakého většího celku.

Badatelna

Badatelský řád

Ceník služeb

Digitální badatelna/archivní soubory on-line

Formuláře

Seznamy archivních pomůcek

Služby poskytované badatelnou

Vyhledávání a objednávání archiválií ke studiu

Z fondů a sbírek NA

21

22

Seznamy archivních pomůcek

— **Aktuální přehled archivních pomůcek k fondům a sbírkám** (PDF – 86 kB), které se předkládají ve studovně 1. oddělení na třídě Milady Horákové 5/133, v Praze 6

— **Aktuální přehled archivních pomůcek k fondům a sbírkám** (PDF – 213 kB), které se předkládají ve studovně v sídle archivu v Praze na Chodovci.

— **Seznam archivních pomůcek zaslaných jinými archivy** (PDF – 250 kB). Na vyžádání ve studovně v sídle archivu v Praze na Chodovci.

— **Soupis dokumentů týkajících se povyšování obcí na městečka a města z fondů Národního archivu v letech (1832) 1856–1918.** Archiválie uvedené v tomto soupisu dokumentů se půjčují (pouze prezenčně) ve studovně Národního archivu v Praze na Chodovci. Soupis pramenů vznikl ve snaze přehledně zpřístupnit materiál uložený v několika fondech Národního archivu. V první řadě se jedná o spisy uložené ve fondu dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/1834>

1096	1184	Ministerstvo hutního průmyslu a rudných dolů 1951 - 1965 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/4826
1208	967	Ministerstvo chemického průmyslu, 1951 - 1968 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/2042
1450	861	Ministerstvo informací - dodatky 1945 - 1953 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/1919
787	861	Ministerstvo informací 1945 - 1953 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/1919
178	871	Ministerstvo kultu a vyučování Vídeň 1888 - 1918 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/4550
1574	871	Ministerstvo kultu a vyučování Vídeň, personální spisy vysokoškolských učitelů 1888 - 1918 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/4550
933	871	Ministerstvo kultu a vyučování Vídeň, presidium, 1888 - 1918 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/4550
1451/1-2	867	Ministerstvo kultury 1953 - 1956 Dostupné z: http://www.badatelna.eu/fond/1926
1203	761	Ministerstvo lesů a dřevařského průmyslu 1951 - 1960

Národní archiv - Ministerstvo informací

Základní informace

Informace o fondu

Inventář

Název archivu:	Národní archiv		
Číslo fondu/sbírky:	861		
Název fondu/sbírky:	Ministerstvo informací, Praha		
Značka fondu/sbírky:	MI		
Datace:	1945 - 1953		
Původce:	Organizace a vnitřní chod ministerstva, osvětová a kulturní politika státu, znárodnování polygrafického průmyslu a budování národních podniků, právní úpravy vydavatelské a publikační činnosti, tisk, film, rozhlas, divadla, hudební a taneční tělesa, osvětová činnost, svazy, spolky, kulturní a osvětové domy, společnosti, památková péče, kulturní styky se zahraničím		
Metráž (bm):	Nezpracováno	Zpracováno	Inventarizováno
	0.5	79	79
Jazyk:	čeština		
Místo vzniku:	Praha		
Tématické skupiny:	Ústavní orgány, ústřední úřady, jejich odborná zařízení, celostátní (federální po 1.1.1969)		

Mg. Šárka Gmíterková
Litevská 2570
272 01 Kladno

V Brně dne 2. 9. 2015

Věc: Žádost o přístup do nezpracovaných fondů písemných archiválií NFA

Vážená paní Dvořáková,

dovoluji si Vás tímto požádat o schválení přístupu do nezpracovaných fondů písemných archiválií NFA. Pro svou disertační práci s názvem *Od Kristiána k Zachovi: Oldřich Nový 1935 - 1969* bych ráda prostudovala některé materiály týkající se organizace kinematografického oboru na přelomu 40. a 50. let; zejména tedy fondy týkající se Filmové rady a dále složky dosud nezpracovaného fondu Ústředního ředitelství ČSF- zejména ty, které reflektují činnost tvůrčích kolektivů v letech 1949 až 1951.

Můj disertační projekt je v tuto chvíli nastavený jako analýza transformace hvězdného obrazu a osobnosti Oldřicha Nového z prvorepublikové a protektorátní hvězdy do poněkud skrytější hvězdné podoby. Jako takový si klade za cíl zejména hlubší porozumění problematice prvorepublikové herecké slávy, která se znárodněním kinematografie nevyvíjela, ale proměnila se v ne tak nápadné podoby; dále rozšířit převládající diskurz o herectví o interdisciplinární pohled, spojující kinematografii a divadlo s recepční a produkční stránkou filmové tvorby a konečně testovat platnost stávajících termínů metodologie výzkumu hvězdných systémů (star studies).

Předem Vám děkuji za Váš čas a spolupráci a přeji hezký den,
Šárka Gmíterková

Archivní fondy

➤ Zpracované

- K těmto fondům existují tzv. badatelské pomůcky – dokumenty představující původce fondu (instituci, organizaci, spolek, osobnost) a jednotlivé položky, které fond obsahuje; rozdělených do kartonů a opatřených inventárními čísly či signaturami

➤ Nezpracované

- Neexistují k nim badatelské pomůcky
- Některé instituce je zpřístupňují pouze prostřednictvím oficiální žádosti, zašité institucí, v jejímž rámci badatelský či publikační projekt vzniká (OPA NFA)
- Je zapotřebí mít ujasněnou představu o zkoumaném tématu a obrátit se na archiváře, aby z fondu dle svého uvážení vybral ty kartony a složky, které jsou pro daný badatelský projekt vhodné

⁴⁵¹ Když Jiří Knapík píše o vyšetřování ředitele Oldřicha Macháčka ve věci hospodaření ČSF v dubnu 1953, zmiňuje také vyrobení 50 kopií starších českých (mj. také s Lídou Baarovou) a zahraničních snímků pro vyšší účely v roce 1951. JUDr. Svetozar Vítěk, vedoucí Macháckovy kanceláře v době jeho působení u ČSF, vzpomíná, že ředitel dal všem členům politbyra promítací přístroje, stejně jako možnost bezplatného půjčování kopií z archivu. Výhradně sovětskou produkci žádal pouze Rudolf Slánský; naopak závadných snímků se k uspokojení zájmu stranických špiček zřejmě nedostávalo.

Knapík, Jiří (2006): *V zajetí moci, Kulturní politika, její systém a aktéři 1948–1956*. Praha: Libri, s. 242.

Strusková, Eva (2000): Knihu džunglí jsem nenapsal. Rozhovor se Svetozarem Vítkem. *Illuminace* 12, č. 4, s. 130.

⁴⁵² OPA NFA, f. ÚŘ ČSF (nezpracováno). R12/A1/3P/7K. Porada Ústředního ředitelství ČSF, 21. listopadu 1951. Návrh pro poradu ÚŘ ČSF ve věci Výběrové komise z 16. listopadu 1951, s. 1.

⁴⁵³ OPA NFA, f. Filmová rada. 2/2//16//2. Zápis z 23. schůze plena FR, 7. února 1952, s. 3.

⁴⁵⁴ OPA NFA, f. Filmová rada. 2/2//16//2. Zápis z 23. schůze plena FR, 7. února 1952, s. 1–3.

⁴⁵⁵ OPA NFA, f. Filmová rada. 2/3//5//4. Zápis z 9. porady FR, 28. ledna 1954, s. 3.

Archivní instituce

- **NFA** – v OPA najdeme všechny materiály potřebné pro výzkum domácí kinematografie od počátku cca do roku 1957
- **Barrandov studio archiv (BSA)** – tematické plány, filmová výroba, dramaturgické posudky k námětům od poloviny 50.let výše
- **Literární archiv Památníku národního písemnictví (LA PNP)** shromažďuje, zpracovává, ochraňuje a zpřístupňuje doklady k vývoji literatury a knižní kultury v českých zemích včetně dokladů vážících se k životu, dílu a odkazu významných osobností české literatury a knižní kultury od 18. století do současnosti.
- **Archiv Národního muzea (Archiv NM)** – přes 1000 fondů a sbírek, jak osobních, tak fondů institucí (pražská divadla do roku 1945, svatováclavská liga atd.)
- **Všeodborový archiv** – materiály dokumentující vývoj domácího odborového hnutí
- **Archiv ČRo** – spisový archiv + nahrávky
- **Archiv ČT**
- **Sít' okresních a krajských archivů**

Úkol č. 2 – práce se zvukovým záznamem

- **Téma: Sledování filmů během pandemie**
- Vyberte si ze svého příbuzenského nebo blízkého okruhu respondenta/respondentku, s nimiž budete vést rozhovor na téma jejich sledovacích návyků audiovizuálního obsahu (filmy, televizní seriály, stream) během pandemie.
- Možné otázky:
 - Jak se proměnily sledovací návyky respondenta/respondentky?
 - Byli zvyklí chodit do kina/jezdit na festivaly? Chybí jim zážitek spojený s kolektivním sledováním? Využíval vámi oslovený respondent/respondentka projekcí v rámci Moje kino Live?
 - Předplatili si některou ze streamovacích služeb (Netflix, HBO GO, Amazon Prime, Alza, DAFilms, MUBI atd)? Začali ve zvýšené míře sledovat některou ze streamovacích platforem?
 - Byla pro ně dostatečná nabídka českých televizních programů? Dovedla pokrýt výpadek návštěvy kina?
 - Jaký filmový/audiovizuální zážitek roku 2021 považují za nejsilnější a proč?

Zisk 15 bodů za:

- Za celkovou koncepci eseje **5 bodů** – představení výzkumných otázek a ověřování/vytváření hypotézy; práce s relevantními zdroji; schopnost přesvědčivého a čtivého výkladu; struktura textu (od obecného a kontextuálního ke specifickému případu: úvod, hlavní tělo textu, závěr).
- Dodržení formálních pravidel (**3 body** – text musí obsahovat odkazování na zdroje formou poznámek pod čarou ve stanoveném formátu a finální soupis všech použitých zdrojů)
- Dodržení rozsahu 5 až 8 NS (neboduje se – pokud nebude dodrženy rozsah, text se vrací k přepracování)
- Vztažení výpovědí k nějakému širšímu kontextu, který bude podložený zdrojem, například:
 - Skrz zmíněná díla – jsou zážitky a významy, které si respondenti s filmem spojují, v souladu např. s jejich kritickým hodnocením/hodnocením dalších diváků?
 - Skrz změny v chování diváků během pandemie – je váš respondent někým, komu domácí sledování nahrazuje výpadek jiných kulturních aktivit nebo ne?
 - Skrz specifický kontext sledování – jak a v čem se může lišit domácí sledování od projekce v kině?
 - Použijte alespoň tři dohledatelné zdroje mimo samotný rozhovor a to formou citace, parafráze či shrnutí (**3 body**)
- Dodržení formálních náležitostí spojených s metodou orálně historického výzkumu (odkazování na zdroj, uvedení pramenu v přehledu zdrojů; přepis rozhovoru v příloze není nutný!) (**2 body**)
- Stylistická a jazyková stránka (**2 body**)
- V případě jazykové stránky (gramatické hrubky, překlepy) a v případě dodržování formálních pravidel tolerance maximálně 3 chyb, jinak přicházíte o bod.

Známkování

- Maximální možný zisk je **25 bodů** (za oba úkoly, 10 + 15 bodů)
- Bodový zisk lze sledovat v poznámkovém bloku předmětu
- 25 – 23 bodů >> A
- 22 – 20 bodů >> B
- 19 – 18 bodů >> C
- 17 – 16 bodů >> D
- 15 bodů >> E
- 14 bodů a méně >> F

-
- Vypracovaný úkol vložte do vytvořené odevzdávárny nejpozději do 16. 1. (vč.)
 - Známkování předmětu se zavírá 6. 2.
 - Nezapomeňte vyplnit své hodnocení v předmětové anketě – předem děkuji za vaše připomínky a komentáře!

